

УДК 336

Андросова О.Ф.<sup>1</sup>, Григоренко Н.В.<sup>2</sup>

<sup>1</sup>д.е.н., доц. НУ «Запорізька політехніка»

<sup>2</sup>студ. гр. ФЕУ-116, НУ «Запорізька політехніка»

## **АНАЛІЗ ПАСИВНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ**

Операції з формування залученого капіталу називають пасивними депозитними операціями. Вони відображають процес залучення й обліку в банківському балансі тимчасово вільних коштів юридичних, фізичних осіб, банків, які зберігаються на різноманітних рахунках (строкових і на вимогу). Вкладниками можуть бути як юридичні, так і фізичні особи, що постійно обслуговуються в конкретному банку (клієнти банку), так і юридичні та фізичні особи, що не належать до постійних клієнтів цього банку, а обслуговуються в інших банках.

Пасивні депозитні операції створюють можливість користування тимчасово вільними грошовими коштами інших банків, які зберігаються на кореспондентських рахунках (кошти на вимогу) та строкових депозитах (кошти на строк).

Пасивні депозитні операції класифікуються:

- 1) за категорією вкладника:
  - операції зі залучення тимчасово вільних коштів юридичних осіб — на поточні, бюджетні, депозитні рахунки;
  - операції зі залучення тимчасово вільних коштів фізичних осіб — на поточні, депозитні рахунки;

— операції зі залучення тимчасово вільних коштів банків-кореспондентів — на кореспондентські та депозитні рахунки;

2) за строком:

— операції зі залучення тимчасово вільних коштів на рахунки на вимогу (поточні, бюджетні, кореспондентські) з метою подальшого використання для поточних розрахунків;

— операції зі залучення тимчасово вільних коштів на строкові депозитні рахунки для зберігання протягом обумовленого договором періоду.

Пасивні операції включають: залучення коштів юридичних осіб та вкладів населення; отримання кредитів від комерційних банків та центрального банку; випуск банківських облігацій, векселів та інших зобов'язань.

Для прикладу було обрано банк АТ КБ «ПУМБ» та здійснено аналіз пасивних операцій (табл. 1).

Аналізуючи пасив, можна прослідкувати, як збільшення зобов'язань так і збільшення власного капіталу. Зобов'язання мали меші зміни, вони збільшилися в цілому лише на 4,5% в порівнянні з 2017 р.

Таблиця 1-Аналіз пасивних операцій АТ КБ «ПУМБ»

Назва	2017	2018	Відхилення	
			абсолютні	%
Заборгованість перед іншими банками	865004	697452	(167552)	(19,37)
Кошти клієнтів	37139478	39759308	2619830	7,05
Інші зобов'язання.	1887992	2303523	415531	22,01
Субординований борг	489656	488145	(1511)	(0,31)
Поточ. зобов. з подат. на приб.	12360	83199	70839	573,13
Всього зобов'язань.	42530991	44457793	1926802	4,53
Власний капітал				
Акціонер.капітал	3542211	3539953	(2258)	(0,06)
Резерв переоц. ЦП, наявних для продажу	128726	(41188)	(16254)	(2,50)
Резервний фонд	1480247	1479799	(448)	(0,03)
Непок. збиток	(806805)	987712	1794517	222,42
Всього вк	5096679	6702322	1605643	31,50
Всього зобов. та вк	47627670	51160115	3532445	7,42

Питоме значення мала така стаття, як поточне зобов'язання з податку на прибуток, яка збільшилася у 2018 р., в порівнянні з 2017 р. на

– 573,1%, що свідчить про дуже значне збільшення чистого прибутку, в порівнянні з минулими роками.

Позитивним є зменшення заборгованості перед іншими банками в порівнянні з 2017 р. на 22%. Що свідчить про те, що банк поступово розраховується з іншими банками.

Щодо власного капіталу банку, то велике значення на підсумковий показник має стаття непокритий збиток, в 2017р. дорівнював (806805) тис. грн., а в 2018 р. досяг позитивного результату і дорівнює 987712 тис. грн. Висока частка нерозподіленого прибутку характеризує високу ділову стійкість банку і його успішне функціонування.

Окрім цього відбулося зменшення резерву переоцінки цінних паперів, наявних для продажу. У 2018 р. показник став від'ємний і дорівнює (41188) тис. грн., що на (169914,00) тис. грн. менше ніж в 2017. Емісійний дохід банку не змінився.

Управління активами і пасивами банку – це цілеспрямований процес постійного регулювання структури та динаміки активів і пасивів банку, спрямований на забезпечення економічної ефективності банку з позицій оптимізації ризику та забезпечення достатнього рівня ліквідності.

В процесі управління активами і пасивами перед менеджментом банку ставляться конкретні цілі. При цьому визначаються довгострокові завдання, шляхи розвитку банку, а також комплекс заходів щодо їх реалізації. Цілі визначають вихідні підходи до розвитку банку. Банк має орієнтуватись на таку діяльність, яка приносить йому прибуток. Величина прибутку залежить від обсягу і структури активів і пасивів, обсягу прибутків і витрат, ефективності діяльності.

Можна виділити такі цілі управління активами і пасивами банку:

- управління процентним ГЕПом (процентний ризик);
- забезпечення достатнього рівня ліквідності;
- передбачення обсягу та напрямку зміни валютних курсів

(валютний ризик).

Таким чином, ключовими моментами, які вимагають прийняття рішень у процесі управління активами і пасивами є ліквідність, чутливість процентних ставок та ціноутворення для максимізації прибутку. Всі ці аспекти взаємопов'язані. Для досягнення банком встановлених цілей управління активами і пасивами його керівництво повинно, по можливості, максимально контролювати обсяг, структуру, доходи чи витрати як активів, так і пасивів. Контроль керівництва банку за активами має бути скоординований з контролем за пасивами таким чином, щоб процес управління активами і пасивами характеризувався внутрішньою

єдністю. Політика банку має розроблятися так, щоб максимізувати дохід і мінімізувати витрати як за активами, так і за пасивами. Досягнення зазначених цілей в процесі управління активами і пасивами сприятиме забезпеченню фінансової стійкості банку.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1.Офіційний сайт «ПУМБ» банку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://about.pumb.ua/>

2. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності. [Підручник]. / А.М.Герасимович – К.: КНЕУ, 2006. – 600 с.

3. Васюренко, О. В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків [Текст] : Навч. посібник / О. В. Васюренко, К. О. Волохата. – К. : Знання, 2016. – 463с.

4. Міщенко В.І. Банківські операції: Підручник / В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська, О.Г. Коренева. — 2-е вид., переробл. і доп. — К. : Знання, 2017. — С.155 — 175

5. Аналітичний огляд банківської системи України за 2018 рік [Електронний ресурс]. - Режим доступу :[http://rurik.com.ua/research/bank\\_system](http://rurik.com.ua/research/bank_system)